

Eveliina Salonen & Sanni Syrjälä

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN
NAISOPISKELIJOIDEN KOKEMA LÄHISUHDEVÄKIVALTA

Hoitotyön koulutusohjelma
2016

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN NAISOPISKELIJOIDEN
KOKEMA LÄHISUHDEVÄKIVALTA

Salonen Eveliina; Syrjälä Sanni
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Marraskuu 2016
Ohjaaja: Myllymaa, Tapio
Sivumäärä: 32
Liitteitä: 2

Asiasanat: väkivalta, naisiin kohdistuva väkivalta, lähisuhdeväkivalta, korkeakouluopiskelija, violence

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata kuinka paljon Satakunnan ammattikorkeakoulussa opiskelevat naiset ovat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa ja millaista se on ollut. Tarkoituksena oli myös kuvata lähisuhdeväkivallan avunsaantikanavia. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esille naisiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan yleisyyttä. Lisäksi tavoitteena oli tuottaa tietoa, joka on hyödyksi Satakunnan ammattikorkeakoulun Opiskelijahyvinvoinnin kehittämisyhmälle.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusongelmia oli neljä: kuinka yleistä Satakunnan ammattikorkeakoulun naisopiskelijoiden kokema lähisuhdeväkivalta on, millaista lähisuhdeväkivaltaa naisopiskelijat ovat kokeneet, mistä naisopiskelijat ovat hakeneet apua kohdatessaan lähisuhdeväkivaltaa ja mistä naisopiskelijat hakisivat apua, mikäli joutuisivat lähisuhdeväkivallan uhriksi.

Opinnäytetyön aineistonkeruu tapahtui huhtikuussa 2016 strukturoidulla sähköisellä E-lomakkeella. Vastauksia saatiin 422 kpl. Kohderyhmä oli Satakunnan ammattikorkeakoulun naisopiskelijat. Kyselylomake oli muokattu Heiskanen, Kääriäinen, Piispa & Sirén Naisiin kohdistunut väkivalta 2005 tutkimuksen kyselylomakkeesta.

Tutkimustulosten mukaan 46 % vastanneista olivat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa. Yleisin väkivallan muoto oli fyysinen väkivalta. Tutkimuksesta ilmeni, että naisopiskelijat hakivat useimmiten apua poliisilta, terapiasta ja terveyskeskuksesta tai lääkäriltä. Yli puolet vastaajista hakisivat apua poliisilta, mikäli joutuisivat lähisuhdeväkivallan kohteeksi. Monet hakisivat apua myös terveyskeskuksesta tai lääkäriltä.

Jatkotutkimuksena voisi tutkia miesten kokemaa lähisuhdeväkivaltaa, koska siitä puhutaan nykyään entistä enemmän. Kohderyhmää voisi jatkotutkimuksissa rajata eri tavalla.

VIOLENCE IN A CLOSE REALTIONSHIP EXPERIENCED BY FEMALE STUDENTS OF SATAKUNTA UNIVERSITY OF APPELID SCIENCES

Salonen Eveliina; Syrjälä Sanni

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Public Health Nursing

November 2016

Supervisor: Myllymaa, Tapio

Number of pages: 32

Appendices: 2

Keywords: violence, violence towards women, violence in close relationship, Student in University of Applied Sciences.

The purpose of this thesis was to describe the amount of the violence that the female students in Satakunta University of Applied Sciences have experienced in their close relationships and what type of violence has it been. Another purpose was to describe different ways of getting help, when experiencing violence in a close relationship. The goal of this thesis was to bring forward how common the experiences in violence are and to produce information, which could be used in the work of Development Group in Student well-being in Satakunta University of Applied Sciences.

Thesis was accomplished as a quantitative study. In the study there were four research problems: how common the experiences in violence were among the female students of Satakunta University of Applied Sciences? What type of violence has occurred? Where have the female students sought help? Where would the female students seek help if they faced violence in their close relationship?

Material for the thesis was gathered in April 2016 via structured electronic investigation form. 422 students answered the investigation. The target group was the female students of Satakunta University of Applied Sciences. Base of the investigation form used in this thesis, was the investigation form from the Study in Violence Towards Women in 2005 by Heiskanen, Kääriäinen, Piispa & Siren, from which the investigation form in this study was modified.

This thesis found that 46 % of the respondents had experienced violence in their close relationships. Most common type of violence experienced was physical violence. It was also found that female students usually sought help from police, from therapist and health care center or from doctor. More than 50 % of the respondents would seek help from police if they faced violence in their close relationship. Many would also seek help from health care center or from doctor.

Considerable topic for the studies in the future would be violence in close relationships, experienced by male students. Nowadays the topic is more and more on the surface. Target group could also be adjusted in the future studies.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	VÄKIVALTA	6
	2.1.1 Fyysinen väkivalta.....	6
	2.1.2 Psykkinen väkivalta.....	7
	2.1.3 Seksuaalinen väkivalta	7
	2.1.4 Hengellinen väkivalta	8
	2.1.5 Taloudellinen ja latentti eli piilevä väkivalta	8
	2.2 Lähisuhdeväkivalta	9
	2.3 Naisiin kohdistuva väkivalta.....	9
3	KORKEAKOULUOPISKELIJA	11
4	AVUN HAKEMINEN LÄHISUHDEVÄKIVALTAAN	11
5	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT	13
	5.1 Tutkimusongelmat	13
6	TUTKIMUSMENETELMÄT.....	14
	6.1 Kvantitatiivinen tutkimus.....	14
	6.2 Aineistonkeruumenetelmänä kyselylomake	14
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	15
	7.1 Kohderyhmä ja tutkimuslupa.....	15
	7.2 Aineiston keruu.....	15
8	TUTKIMUKSEN TULOKSET	16
	8.1 Lähisuhdeväkivallan muotoja	16
	8.2 Seksuaalinen väkivalta.....	19
	8.3 Lähisuhdeväkivallan yleisyys	20
	8.4 Lähisuhdeväkivallasta puhuminen.....	21
	8.5 Avun hakeminen	22
	8.6 Opiskelukaverin kokema väkivalta.....	24
9	TULOSTEN TARKASTELU	25
10	POHDINTA.....	26
11	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	28
12	TUTKIMUKSEN HYÖDYNNETTÄVYYS JA JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET	30
	LÄHTEET.....	31
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on korkeakouluopiskelijoiden kokema lähisuhdeväkivalta. Päätimme rajata aiheen Satakunnan ammattikorkeakoulun naisopiskelijoihin. Opinnäytetyön tilaajana toimii Satakunnan ammattikorkeakoulun Opiskelijahyvinvoinnin kehittämisryhmä. Kehittämisryhmään kuuluvat Satakunnan ammattikorkeakoulun henkilöstöä, opiskelijoita sekä terveydenhuollon ja evankelisluterilaisen seurakunnan työntekijöitä.

Kehittämisryhmän tavoitteena on opiskeluhyvinvoinnin tukeminen. Sen tarkoituksena on tunnistaa hyvinvointia uhkaavia tai häiritseviä tekijöitä. Lisäksi kehittämisryhmä pyrkii luomaan menetelmiä, joiden avulla ehkäistään opiskelijahyvinvoinnin haittatekijöitä. Esteettömyyden ja SORA-lakiin liittyvien käytänteiden linjaaminen on ryhmän vastuulla. Yksi keskeisimmistä tehtävistä on opiskelijahyvinvointiin liittyvän toiminnan parantaminen ja kehittämisehdotuksien tekeminen opetusneuvostolle. Toimintayksiköissä esille nousseet asiat tulevat ryhmän tietoon jäsenten toimesta. Lisäksi jäsenten tulee tiedottaa toimintayksiköitä ryhmässä käsiteltävistä asioista. (Opiskelijahyvinvoinnin kehittämisryhmä 2016. 1-3.)

Valitsimme aiheen, koska aihe on ajankohtainen. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa on tutkittu Suomessa kahdella laajalla tutkimuksella vuosina 1997 ja 2005. Näiden tutkimusten pohjalta voidaan arvioida naisten kokeman väkivallan kehitystä. (Väkivallan vähentämisen www-sivut 2016.) Naisiin kohdistuva väkivalta on kehittymässä kolmeen eri suuntaan. Ensimmäinen seksuaalinen väkivalta ja häirintä vaikuttaisi yleistyneen. Yleistymiseen saattaa vaikuttaa se, että naiset tuovat nykyään enemmän ilmi väkivallan tai häirinnän kohteeksi joutumisen. Toiseksi naisten väkivaltakuolemista on edelleen yhtä suuri osuus parisuhteessa tapahtuvia tappeja kuin aikaisemmin, joten naisiin kohdistuvaa vakavaa parisuhdeväkivaltaa ei ole pystytty ehkäisemään tarpeeksi. Kolmanneksi, naisia, jotka ovat entisessä parisuhteessaan joutuneet väkivallan kohteeksi, on yhä useampia. Vuonna 2005 44 % yli 15-vuotiaista naisista on joutunut miehen tekemän väkivallan tai uhkailun kohteeksi. Kahdeksan vuotta aiemmin luku oli 40 %. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010, 16.)

Aihe on tärkeä, koska nuoremmat ikäryhmät kokevat enemmän parisuhdeväkivaltaa tai uhkailua kuin vanhemmat ikäryhmät. Yleisimmin tapauksista kerrotaan läheisille, esimerkiksi ystäville tai perheenjäsenille. Vain 10 % tapauksista ilmoitetaan poliisille. (Danielsson & Salmi, 2013.)

2 VÄKIVALTA

Väkivalta voidaan määritellä usealla tavalla. Maailman terveysjärjestö WHO määrittelee väkivallan voiman tai vallan tahalliseksi käytöksi tai sillä uhkaamiseksi. Väki-valta kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen, ihmisryhmään tai yhteisöön. Määritelmän mukaan väkivalta liitetään itse tekoon eikä sen lopputilanteeseen. (Dahlberg, Krug, Lozano, Mercy & Zwi 2002, 5.) Väkivallan määritelmänä voidaan käyttää myös ihmisen tahdon, tarpeiden ja toiveiden hallitsemista sanallisin tai sanattomin teoin, joiden seurauksena ihmisen fyysinen, psyykkinen tai sosiaalinen itsemääräämisoikeus kärsii (Lehtonen & Perttu 1999, 9).

Väkivaltaa voidaan määritellä myös erilaisten selitysmallien avulla, jolloin ääripäinä ovat päämäärään pyrkivä tietoinen eli intentionaalinen toiminta, ja affekti eli tahattomasta tunneprosessista johtuva seuraus (Nyqvist 2001, 14). Väkivallan jatkuessa pitkään itse väkivalta ja sen seuraukset usein muuttuvat vakavimmiksi (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010, 21). Väkivalta voidaan luokitella eri muotoihin. Väkivallan muotoja voivat olla fyysinen, psyykkinen, seksuaalinen, hengellinen, taloudellinen sekä latentti eli piilevä väkivalta. (Lehtonen & Perttu 1999, 37-44.)

2.1.1 Fyysinen väkivalta

Yleisesti väkivallalla ajatellaan fyysistä väkivaltaa. Se on toisen ihmisen koskemattomuuden loukkaamista sekä kehon satuttamista. Fyysinen väkivalta voi olla esimerkiksi lyömistä, potkimista, kuristamista tai tönimistä. Lisäksi siihen kuuluvat myös esineillä heittäminen, vapauden riisto ja erilaiset pakkokeinot. (Lehtonen & Perttu

1999, 37; Mielenterveyden keskusliiton www-sivut 2016; Väestöliiton www-sivut 2016.)

Usein fyysisen väkivallan seurauksena tulee myös psyykkisiä oireita, esimerkiksi muistin ja keskittymiskyvyn heikkeneminen, ylläsurvuneisuus tai aloitekyvyttömyys. Monesti ne ovat jopa fyysisiä vammoja pahempia. Fyysisestä väkivallasta ei välttämättä jää näkyviä vammoja ja ulkopuolisen voikin olla vaikea havaita väkivaltaa. (Mielenterveyden keskusliiton www-sivut 2016; Väestöliiton www-sivut 2016.) Fyysinen väkivalta voi pahimmillaan johtaa kuolemaan (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016).

2.1.2 Psykkinen väkivalta

Yleisin väkivallan muoto on psykkinen väkivalta. Se voi olla sanallista tai sanaton-ta. Psykkistä väkivaltaa on esimerkiksi nimittely, uhkailu, toisen mitätöinti ja pelot-telu. Myös tavaroiden rikkominen kuuluu psykkineseen väkivaltaan.

Psykkinen väkivallan alkua ei ole aina helppo huomata, väkivallan uhri saattaa muuttaa arkipäiväistä käyttäytymistään miellyttäväkseen väkivallan tekijää. Pitkälle edetessään väkivaltaa käyttävä kontrolloi ja hallitsee uhrin elämää, esimerkiksi kiel-tää ystävien näkemisen. (Lehtonen & Perttu 1999, 38; Väestöliiton www-sivut 2016.)

2.1.3 Seksuaalinen väkivalta

Käsite seksuaalinen väkivalta on laaja. Sen kokeminen koetaan erittäin haavoittavak-si, koska se loukkaa ihmisen intimitteettiä ja oikeutta määrätä omasta seksuaalisuu-desta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010, 24.) Seksuaalinen väkivalta kohdistuu yleensä naisiin ja tyttöihin ja se on aina rikos huolimatta siitä, että tekijä on uhrin puoliso (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016; Väestöliiton www-sivut 2016).

Seksuaalista väkivaltaa on ahdistelu, koskettelu, raiskaus ja pakottaminen nöyryyttä-viin tai epämiellyttäviin seksuaalisiin tekoihin. Seuraukset voivat olla pitkäkestoisia.

(Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016; Väestöliiton www-sivut 2016.)

2.1.4 Hengellinen väkivalta

Hengellinen väkivalta on määritelty ensimmäisen kerran 1980-luvulla. Sen mukaan hengellinen väkivalta on uskonnollissävyytteistä käyttäytymistä, jonka tarkoituksena on murtaa tai nujertaa toisen ihmisen elämäntapa, elämäntapa tai mielipide käyttämällä uskonnollisia uhkauksia, vaatimuksia tai pakotteita. Jos ihminen kokee jonkin toiminnan, opin tai säännön epämiellyttäväksi, ahdistavaksi tai epäoikeudenmukaiseksi, luetaan se hengelliseksi väkivallaksi. (Hannus, Mehtola, Natunen & Ojuri 2011, 48.)

Hengelliseen väkivaltaan kuuluu toisen uskonnollisuuden halveksiminen ja pilkkaaminen, uskonnonharjoittamisen kieltäminen ja pakottaminen jonkin uskonnon tapoihin (Lehtonen & Perttu 1999, 40). Lisäksi uskonnon kautta voidaan syyllistää, manipuloida, väheksyä tai alistaa uhria (Väestöliiton www-sivut 2016).

2.1.5 Taloudellinen ja latentti eli piilevä väkivalta

Taloudellinen väkivalta voidaan jaotella neljään osa-alueeseen, joita ovat työssäkäynnin rajoittaminen ja häiriköinti, rahan liittyvä kontrollointi, taloudellinen hyväksikäyttö sekä eron jälkeinen taloudellinen väkivalta. Taustalla on yleensä välittömän taloudellisen hyödyn tavoittelu tai tarkoitus taloudelliseen vahingoittamiseen. (Kaittila & Nyqvist 2014, 273.)

Taloudellinen väkivalta liittyy yleensä johonkin muuhun väkivallan muotoon. Siihen kuuluvat esimerkiksi kiristäminen, kavaltaminen ja harhauttaminen. Parisuhteessa puoliso voi vaatia tarkkaa selvitystä kaikista menoista. Lisäksi puoliso voi jättää kotona lapsia hoitavan ilman käyttövaroja. (Lehtonen & Perttu 1999, 42; Väestöliiton www-sivut 2016.)

Latenttiin väkivaltaan liittyy väkivallan pelko, koska väkivaltaa on aiemmin esiintynyt. Tieto siitä, että mahdollisuus väkivaltaan on olemassa, muokkaa uhrin käyttäytymistä. Uhri saattaa miellyttää väkivallan tekijää, jotta väkivaltatilanteita ei tulisi. Latentti väkivalta aiheuttaa jatkuvan stressitilanteen, jolloin uhrin elämä pyörii väkivallan tekijän ympärillä. (Lehtonen & Perttu 1999, 44.)

2.2 Lähisuhdeväkivalta

Lähisuhdeväkivalta voi olla fyysistä, psyykkistä, seksuaalista, taloudellista, laiminlyöntiä ja kaltoin kohtelua tai kulttuurista johtuvaa väkivaltaa. Lähisuhdeväkivallan tekijänä on nykyinen tai entinen kumppani, perheenjäsen tai muu läheinen. Lähisuhdeväkivalta kohdistuu yleensä naisiin tai lapsiin. Useimmiten väkivalta tapahtuu uhrin kotona ja tekijänä on ihminen, jonka kanssa jaetaan yhteinen arki. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016.) Lähisuhdeväkivallan yleisin muoto onkin parisuhdeväkivalta (Ensi- ja turvakotien liitto ry 2006, 17).

Lähisuhdeväkivalta vaikuttaa kaikkien osapuolten hyvinvointiin ja terveyteen, mutta silti sitä ei aina ajatella rikokseksi samalla tavalla kuin tuntemattoman tekemää väkivaltaa. Läheisen tekemästä väkivallasta ei puhuta, koska se aiheuttaa häpeää, syyllisyyttä ja vaikenemista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016.)

Parisuhdeväkivalta ei ole vain yksi yhtenäinen ilmiö vaan se voidaan erotella neljään eri väkivallan muotoon. Nämä väkivallan muodot ovat lähisuhdeterrori, väkivaltainen puolustautuminen kumppanin väkivaltaa ja kontrollia vastaan, tilanneväkivalta ja molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli. Erityisesti naisiin näistä muodoista kohdistuvat lähisuhdeterrori ja väkivaltainen puolustautuminen kumppanin väkivaltaa ja kontrollia vastaan. Tällöin väkivalta on yksipuolista ja taustalla halu kontrolloida puolisoa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010, 21.)

2.3 Naisiin kohdistuva väkivalta

Käsitteenä naisiin kohdistuva väkivalta pitää sisällään kaiken väkivallan, josta seuraa tai saattaa seurata fyysistä, seksuaalista tai psyykkistä haittaa. Se pitää myös sisällään

väkivallalla uhkaamisen, pakottamisen ja vapauden riiston. (Pekingin julistus 1995, 32.) Lisäksi tähän luetaan kulttuuriin ja instituutioon liittyvä naisiin kohdistuvaa syrjintä, epätasa-arvo ja muut väkivallaksi luonnehdittavat ilmiöt. Yhteiskunnassa esiintyvä vallankäyttö voidaan lukea osaksi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. (Lehtonen & Perttu 1999, 10.)

Naisiin kohdistuvan väkivallan alkuperä on lähtöisin historiassa vallinneista eriarvoisuudesta naisten ja miesten välillä sekä valtasuhteista. Miehet ovat olleet hallitsevasa asemassa ja heillä on ollut ylivalta, mikä on vaikuttanut naisten tasavertaisuuteen yhteiskunnassa ja perhe-elämässä. (Lehtonen & Perttu 1999, 11.) Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa on käytetty sodankäynnin välineenä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016). Kun naisten yhteiskunnallinen vaikutusvalta on lisääntynyt, heihin kohdistuva väkivalta on tullut yhä enemmän tunnetuksi (Lidman 2015, 44).

Suomen tasa-arvopolitiikan yhtenä tavoitteena 1990-luvun lopulta on ollut naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen. Erityisesti lähisuhdeväkivaltaa on pyritty vähentämään. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016.) Kuitenkin naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisessa on paljon haasteita, joista yksi on Euroopan monikulttuuristuminen. Vaikka Suomi on tasavertainen maa, ei valistukset, ihmisoikeuskehitys ja naisasialiikkeen saavutukset ole saaneet kitkettyä kaikkia epäkohtia pois liittyen väkivallan ilmiöihin. Huolimatta siitä, että monet väkivallan teot ovat säädetty lailla rikoksiksi, niin silti monet teot jäävät oikeusjärjestelmän ja yhteiskunnallisen huomion ulkopuolelle. (Lidman 2015, 53.)

Lähisuhdeväkivalta kohdistuu pääsääntöisesti kaikissa yhteiskunnissa naisiin ja lapsiin. Maailmanlaajuisen aineiston mukaan noin 30 % parisuhteessa olevista naisista on joutunut oman kumppanin fyysisen tai seksuaalisen väkivallan uhriksi. Lähisuhdeväkivallasta johtuvia vakavia vammoja on usein enemmän naisilla kuin miehillä ja siitä johtuvat kuolemantapaukset kohdistuvat yleensä naisiin. (Siukola 2014, 10.)

3 KORKEAKOULUOPISELIJA

Korkeakouluopiskelijan status määräytyy lainsäädännöstä. Korkeakoulujärjestelmä muodostuu yliopistosta ja ammattikorkeakoulusta, ja näiden kummankin toiminnasta on säädetty tarkemmin omilla lailla. (Opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivut 2016.)

Yliopistoista ja niiden toiminnasta säädetään Yliopistolaissa. Lain 5. luvussa säädetään opiskelijaksi ottamisesta, valinnasta, kelpoisuudesta ja opinto-oikeudesta. (Yliopistolaki 558/2009.) Korkeakouluja koskien säädetään Ammattikorkeakoululailla ja lain 6. luvussa säädetään tarkemmin opiskelijoiden valitsemisesta (Ammattikorkeakoululaki 932/2014). Kyseisiin lakeihin pohjautuen selviää, että kun henkilö on tullut valituksi yliopistoon tai ammattikorkeakouluun mainittujen lakien tarkoittamassa menettelyssä, on hän silloin korkeakouluopiskelija.

4 AVUN HAKEMINEN LÄHISUHDEVÄKIVALTAAN

Väkivaltakokemukset voivat usein jäädä käsittelemättä ja ne voivat aiheuttaa ahdistusta tai paha oloa. Olisi tärkeää, että apua haettaisiin väkivaltakokemuksiin, vaikka niistä olisikin kulunut jo kauan aikaa. Käsittelemättömät väkivaltatapaukset voivat pitkänkin ajan kuluttua aiheuttaa vakaviakin mielenterveysongelmia. Esimerkiksi seksuaalirikoksen vanhentumisaika on kymmeniä vuosia, se vanhentuu aikaisintaan, kun uhri on 28 -vuotias. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton www-sivut 2016.)

Vakavat väkivaltatapaukset tulisi aina käydä läpi ammattiauttajan kanssa. Apua voi lähteä hakemaan esimerkiksi poliisilta, Rikosuhripäivystyksestä, sosiaalityöntekijältä, oman alueen turvakodista tai terveydenhoitajalta. Lisäksi on olemassa Suomen Mielenterveysseuran ja evankelis-luterilaisen kirkon ylläpitämiä kriisikeskuksia. Ammattiauttajat ohjaavat tarvittaessa toiselle auttajalle ja siksi onkin tärkeää, että ottaa yhteyttä johonkin tahoon. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton www-sivut

2016.) Myös väkivallan tekijöiden on mahdollista hakea apua eri tahoilta (Suomen Mielenterveysseuran www-sivut 2016).

Lähisuhdeväkivallan uhri voi ottaa yhteyttä poliisiin, josta voidaan välittää uhrin tiedot Rikosuhripäivystykseen. Poliisilta on mahdollisuus saada tietoa erilaisista tukimuodoista. Poliisille voi tehdä rikosilmoituksen lähisuhdeväkivallasta. Uhrilla on oikeus vaatia vahingonkorvauksia tekijältä, joista poliisi tiedustelee tarkemmin. (Poliisin www-sivut 2016; Koivukangas 2007, 10-13.)

Sosiaalityöntekijään voi ottaa yhteyttä lähisuhdeväkivaltaa kohdatessaan. Sosiaalityöntekijältä saa keskusteluapua ja hän voi auttaa mahdollisten tukihenkilöiden järjestämisessä. Terveyskeskuksesta on hyvä hakea apua, koska siellä työskentelee lääkäreitä, terveydenhoitajia ja psykologeja. Lisäksi se on hyvä paikka hakea apua, jos ei esimerkiksi kuulu kouluterveydenhuollon piiriin. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton www-sivut 2016.)

Kriisikeskuksesta voi hakea apua nimettömänä ja palvelut ovat maksuttomia. Sinne voi varata ajan ilman lähetettä. Kriisikeskukseen voi mennä joko yksin tai esimerkiksi perheenjäsenien kanssa. Kriisikeskuksessa työskentelee ammattilaisia sosiaali- ja terveystalalta. Lisäksi siellä toimii vapaaehtoisia tukihenkilöitä. Keskuksessa on mahdollista asioida suomen, ruotsin tai englannin kielellä. Tarvittaessa on mahdollisuus myös asioida tulkin välityksellä. (Suomen Mielenterveysseuran www-sivut 2016.)

Turvakodista on mahdollisuus saada kriisiapua ja välitöntä suojaa sekä tukea tilanteeseen. Se on tarkoitettu lyhytaikaiseksi turvapaikaksi ja sinne voi mennä mihin aikaan tahansa. Turvakoti auttaa tarvittaessa käytännön asioiden hoitamisessa, esimerkiksi lähestymiskiellon järjestämisessä. Turvakoti järjestää myös vertaistukiryhmiä, joissa on mahdollisuus jakaa kokemuksia ja saada sitä kautta käsiteltyä asiaa. Väkivallan tekijällä on mahdollisuus saada apua Jussi -työn kautta. (Ensi- ja turvakotien liiton www-sivut 2016.)

Kouluterveydenhoitajan vastaanotto on hyvä paikka, jonne voi mennä kertomaan kohtaamastaan lähisuhdeväkivallastaan. Terveysdenhoitajan työhön sisältyy psy-

kososiaalisen tuen tarjoaminen sekä hyvinvoinnin edistäminen. Terveystenhoitajan kanssa voi miettiä ratkaisuja tilanteeseen ja hän osaa ohjata tarvittaessa eteenpäin muille asiantuntijoille. (Terveystden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016.)

Lähisuhdeväkivaltaa kartoitetaan järjestelmällisesti, jotta väkivaltakierre saataisiin katkaistua. Lähisuhdeväkivallan kartoittamiseen voidaan käyttää Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomaketta. (Terveystden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016.) Lähisuhdeväkivaltaa kokeneen olisi hyvä muodostaa itselleen turvasuunnitelma, mikäli elää olosuhteissa, jossa väkivallan uhka on mahdollinen. Suunnitelmasa tulisi miettiä esimerkiksi mahdollisia väkivallan merkkejä tekijässä sekä turvallis- ja nopein reitti pois tilanteesta. (Poliisin www-sivut 2016; Rikosuhrapäivystyksen www-sivut 2016.)

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata kuinka paljon Satakunnan ammattikorkeakoulussa opiskelevat naiset ovat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa ja millaista se on ollut. Tarkoituksena on myös kuvata lähisuhdeväkivallan avunsaantikanavia. Tavoitteena on tuoda esille naisiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan yleisyyttä. Lisäksi tavoitteenamme on tuottaa tietoa, joka on hyödyksi Satakunnan ammattikorkeakoulun Opiskelijahyvinvoinnin kehittämisryhmälle.

5.1 Tutkimusongelmat

1. Kuinka yleistä Satakunnan ammattikorkeakoulun naisopiskelijoiden kokema lähisuhdeväkivalta on?
2. Millaista lähisuhdeväkivaltaa naisopiskelijat ovat kokeneet?
3. Mistä naisopiskelijat ovat hakeneet apua kohdatessaan lähisuhdeväkivaltaa?
4. Mistä naisopiskelijat hakisivat apua, mikäli joutuisivat lähisuhdeväkivallan uhriksi?

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyö toteutetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Aineisto kerätään sähköisellä kyselylomakkeella.

6.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivinen tutkimus perustuu muuttujien mittaamiseen ja niiden välisten suhteiden tarkasteluun. Lisäksi siihen liittyy tilastollisten menetelmien käyttö. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 55.) Aineiston tulee olla totuudenmukaista. Tutkimus pyritään tekemään ilman vuorovaikutusta tutkittavien kanssa. (Tilastokeskuksen www-sivut 2016.) Kvantitatiivisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat muun muassa objektiivisuus, yleispätevyyden tavoittelu, strukturoitu tutkimusasetelma sekä teoriaa vahvistava luonne (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 62). Tutkimuksessa haetaan vastauksia kysymyksiin Mikä?, Missä? ja Kuinka usein? ja otoksen tulee olla riittävän suuri (Heikkilä 2008, 16-17).

Kvantitatiivinen tutkimus voidaan jakaa pitkittäis- ja poikittaistutkimuksiin. Pitkittäistutkimuksessa aineistoa kerätään useamman kerran ja pitkällä aikavälillä. Tutkittavat pysyvät samoina koko tutkimuksen ajan. Haasteena on tutkittavien pysyminen tutkimuksessa. Erilaiset seurantatutkimukset voivat olla pitkittäistutkimuksia. Poikittaistutkimuksessa aineistonkeruu tapahtuu vain kerran eikä tutkimusilmiön ajallisella etenemisellä ole merkitystä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 56.)

6.2 Aineistonkeruumenetelmänä kyselylomake

Tutkimusaineistona käytetään primaariaineistoa, joka sisältää välitöntä tietoa tutkimuskohteesta ja kerätään juuri tätä tutkimusta varten. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa kyselylomake kuuluu yleisimpiin aineistonkeruumenetelmiin. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 113-114.) Tutkimuslomake pitää sisällään kaksi osaa, saatekirjeen ja varsinaisen lomakkeen (Heikkilä 2014, 59). Kyselylomakkeen tulee

olla riittävän täsmällinen ja sen tulee kattavasti mitata tutkimusilmiötä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 114).

Kyselytutkimuksen avulla pystytään keräämään laaja tutkimusaineisto. Kyselylomake on mahdollista lähettää monelle ihmiselle, jolloin tutkijan aikaa säästyy. Kyselytutkimusta tehdessä pystytään arvioimaan aikataulu ja kustannukset mahdollisimman tarkasti. Aineisto on helppo käsitellä tilastollisilla analyysitavoilla ja raportointimuodoilla. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2000, 191.)

Kyselytutkimuksessa on myös joitakin haittoja. Tätä tutkimustapaa käytettäessä aineistoa voidaan pitää pinnallisena ja tutkimuksia teoreettisesti vaatimattomina. On myös mahdollista, että vastausvaihtoehdot ovat olleet epäselviä vastaajien näkökulmasta. Ei voida myöskään olla varmoja siitä, että ovatko vastaajat suhtautuneet vakavasti tutkimukseen, esimerkiksi vastaavatko he rehellisesti kysymyksiin. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2000, 191.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Kohderyhmä ja tutkimuslupa

Kohderyhmäksi valikoitui Satakunnan ammattikorkeakoulun naisopiskelijat, koska opinnäytetyön tilaajana on Satakunnan ammattikorkeakoulun Opiskelijahyvinvoinnin kehittämisryhmä. Aihe on ajankohtainen ja siksi kohderyhmä rajattiin vain naisiin.

Tutkimuslupaa anottiin Satakunnan ammattikorkeakoulun laatuspäälliköltä huhtikuun alussa 2016. Tutkimuslupa myönnettiin 8.4.2016.

7.2 Aineiston keruu

Aineiston keruu toteutettiin strukturoidulla kyselylomakkeella (liite 2), joka oli muokattu Heiskanen, Kääriäinen, Piispa & Sirén Naisiin kohdistunut väkivalta 2005 tut-

kimuksen kyselylomakkeesta. Strukturoiduissa kysymyksissä eli suljetuissa kysymyksissä vastausvaihtoehdot on annettu valmiiksi. Vaihtoehdoista voidaan valita yksi tai useampi. (Heikkilä 2014, 49.)

Tutkimuslomake lähetettiin E-lomakkeena sähköpostitse kaikille Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Tutkimuslomake lähetettiin 15.4.2016 ja se sisälsi saatekirjeen (liite 1) sekä kyselylomakkeen (liite 2). Saatekirjeestä kävi ilmi, että tutkimus on kohdistettu vain naisopiskelijoille. Vastausaikaa oli 30.4.2016 asti.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuskysely lähetettiin sähköisesti kaikille Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijoille, mutta kysely oli tarkoitettu naisille. Kyselyyn vastasi 422 opiskelijaa. Tutkimustulokset analysoitiin Tixel -tilasto-ohjelmalla.

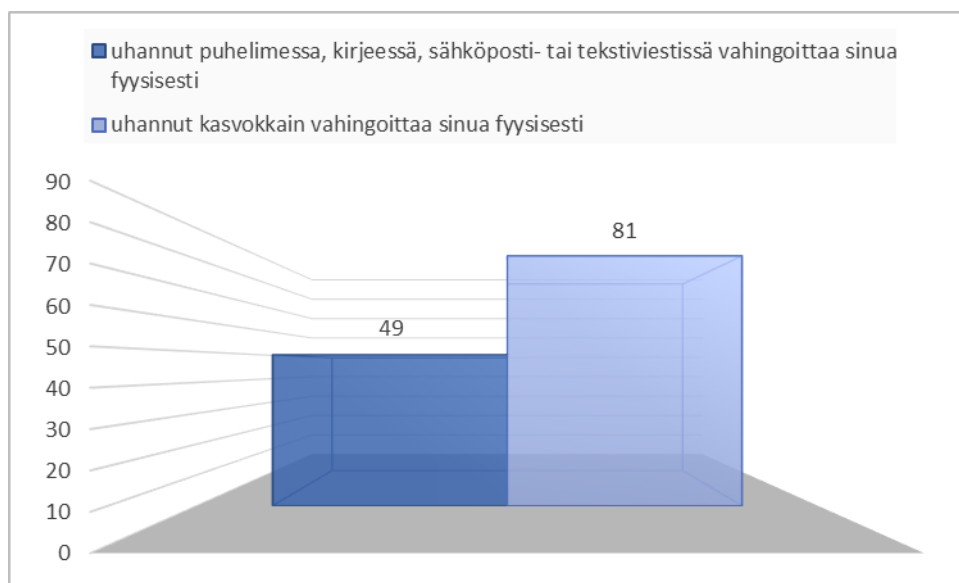
8.1 Lähisuhdeväkivallan muotoja

Tutkimustuloksista selvisi, että 54 % (n=228) ei ole kokenut lähisuhdeväkivaltaa ja 46 % (n=194) oli joutunut lähisuhdeväkivallan kohteeksi (Kuvio 1).

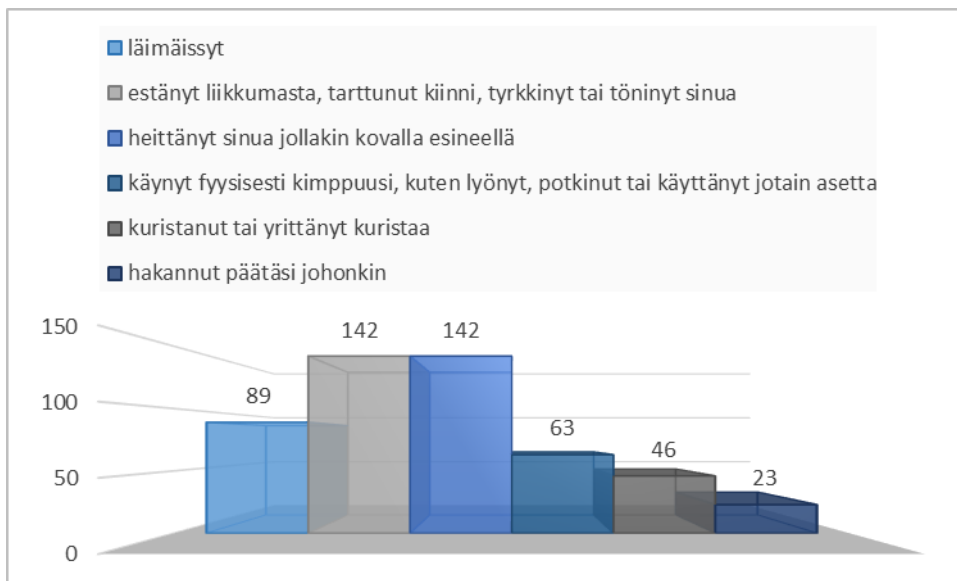
Kuvio 1. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisopiskelijoiden määrä prosentteina

Kysymyksellä yksi oli tarkoitus selvittää, millaista lähisuhdeväkivaltaa naisopiskelijat ovat kokeneet. Kysymyksessä oli 16 vastausvaihtoehtoa, jossa oli kuvailtu erilaisia väkivallanmuotoja. Vastaajan oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Vastanneista 49 oli saanut uhkauksia puhelimesta, kirjeessä, sähköpostilla tai tekstiviestillä. 81 vastaajaa oli kokenut uhkailua kasvokkain (Kuvio 2).

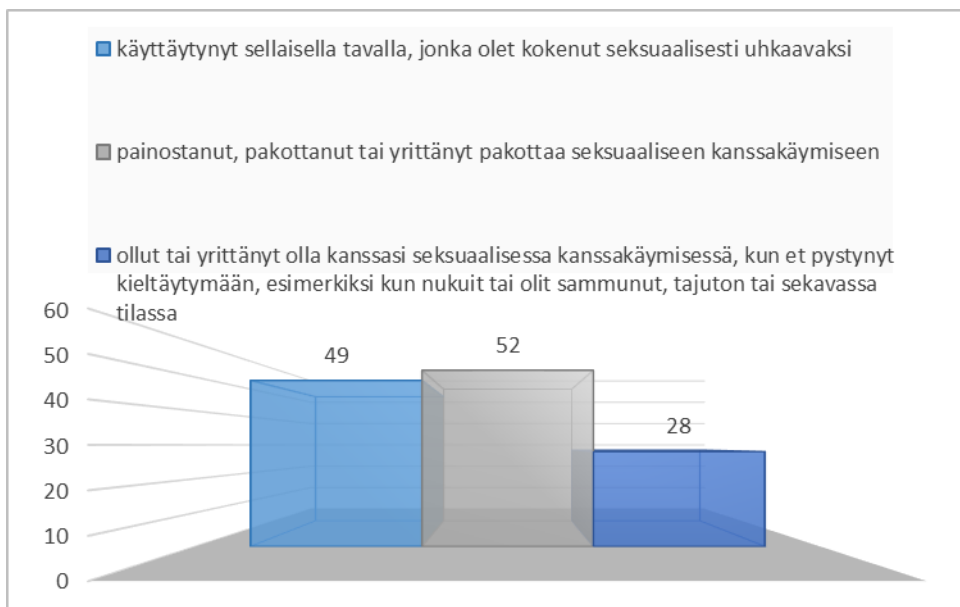
Kuvio 2. Uhkailua kokeneiden naisopiskelijoiden määrä

Fyysistä väkivaltaa liikkumisen estämisen, kiinni tarttumisen, tönimisen ja esineellä heittäminen muodossa oli kokenut 142 vastaajaa. Lämäisyjä oli kokenut 89. Vastajista 63:n kimppuun oli käyty fyysisesti, esimerkiksi potkimalla. Vastanneista 46:n läheinen oli kuristanut tai yrittänyt kuristaa ja 23:n päätä oli hakattu johonkin (Kuvio 3).

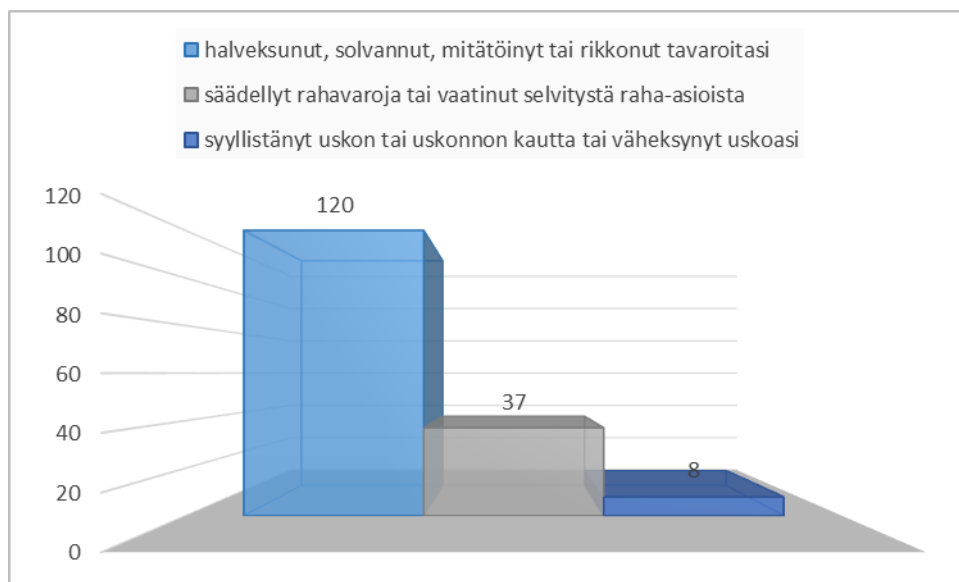
Kuvio 3. Fyysistä väkivaltaa kokeneiden naisopiskelijoiden määrä

Kyselyyn vastanneista 49 oli kokenut seksuaalisesti uhkaavaa käytöstä läheiseltään. Painostamista, pakottamista tai pakottamisen yrittämistä seksuaaliseen kanssakäymiseen oli kokenut 52 vastaajaa. Vastaajista 28:n läheinen oli ollut tai yrittänyt olla seksuaalisessa kanssakäymisessä vastaajan kanssa, kun hän ei pystynyt kieltäytymään (Kuvio 4).

Kuvio 4. Uhkaavaa ja painostavaa seksuaalista väkivaltaa kokeneiden naisopiskelijoiden määrä

Psyykkistä väkivaltaa halveksumisen, solvaamisen, mitätöinnin ja tavaroiden rikkomisen muodossa oli kokenut 120 vastaajaa. Rahavarojen säätelyä tai raha-asioiden selvittämisen vaatimista oli kohdannut 37 vastaajaa. Hengellistä väkivaltaa oli kokenut 8 vastaajaa (Kuvio 5).

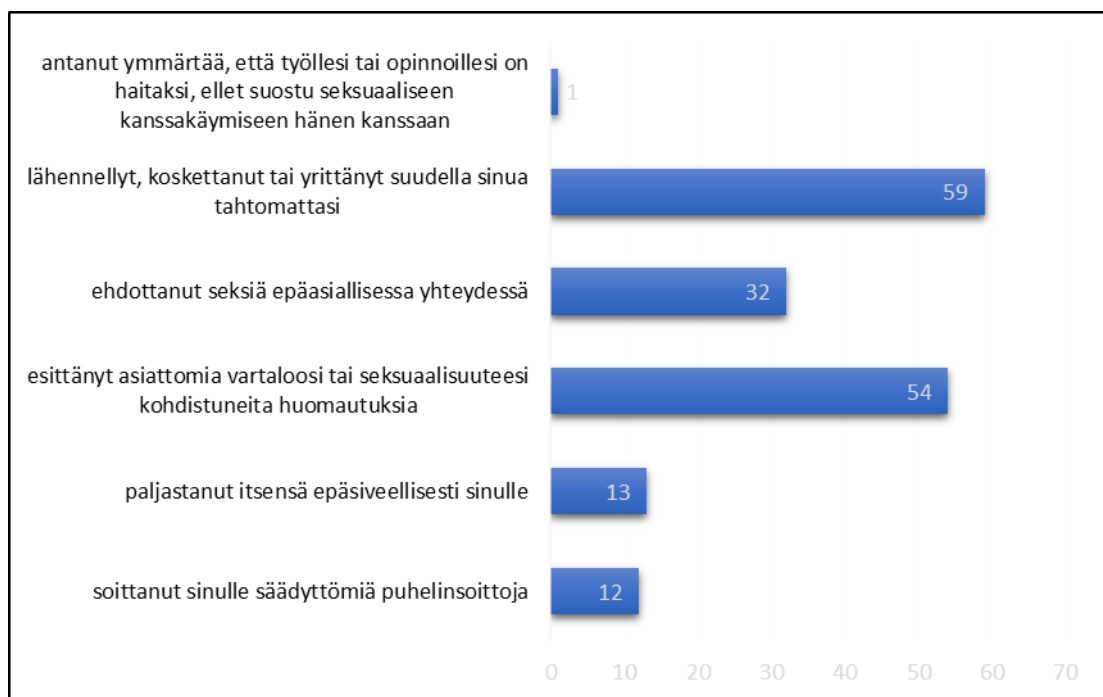
Kuvio 5. Psyykkistä, taloudellista ja hengellistä väkivaltaa kokeneiden naisopiskelijoiden määrä

Vastaajista 34:n läheinen oli käyttäytynyt väkivaltaisesti jollain muulla tavalla, joita oli mahdollista kirjoittaa avoimeen kohtaan. Tästä kohdasta selvisi, että 4 vastaajaa oli kokenut hiuksista repimistä. Manipulointia ja oman tahdon viemistä esiintyi myös. Vastaajista osa oli kokenut päihtyneen läheisen uhkaavaa käytöstä. Lisäksi osa vastaajien läheisistä oli uhannut vahingoittaa itseään, myös lasten huoltajuudella ja äidin tappamisella oli uhattu. Vastaajista muutama oli kokenut kontrollointia, muun muassa harrastusten ja sosiaalisten kanssakäymisten rajoittamista. Osan vastaajien henkeä oli jopa yritetty riistää.

8.2 Seksuaalinen väkivalta

Kysymyksessä kaksi oli tarkoitus selvittää, ovatko naisopiskelijat kokeneet sukupuolista häirintää tai ahdistelua. Vastausvaihtoehdoista oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Vastaajista 59:n läheinen oli lähennellyt, koskettanut tai yrittänyt suudel-

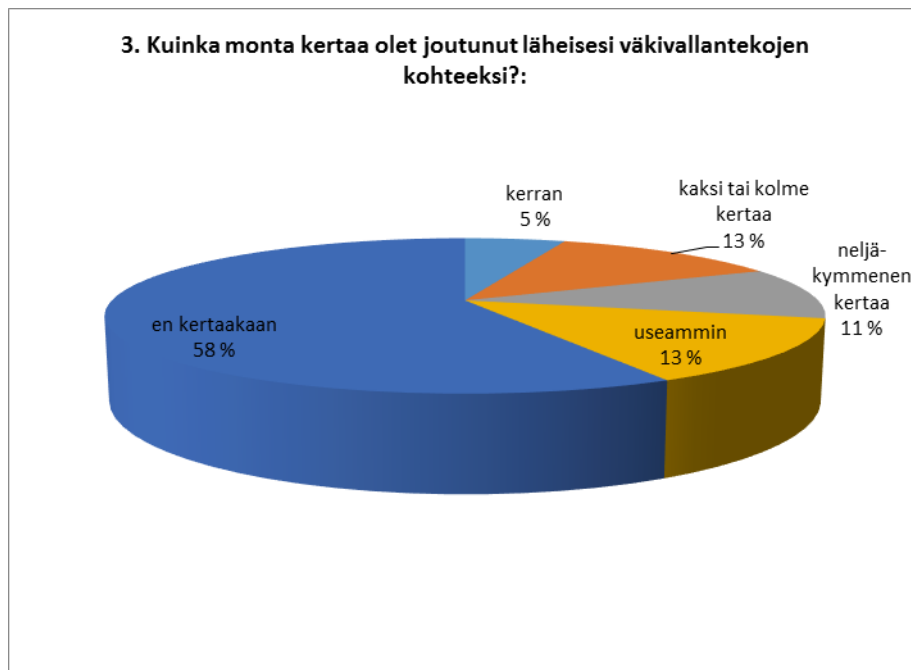
la tahtomatta. Vastanneista 54 oli kokenut asiattomia vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuneita huomautuksia ja 32:lle oli ehdotettu seksiä epäasiallisessa yhteydessä. Vastajista 13:sta läheinen oli paljastanut itsensä epäsiiveellisesti ja 12:sta soittanut säädyttömiä puhelinsoittoja. Yhdelle vastanneista oli annettu ymmärtää, että hänen työlle tai opinnoille on haitaksi, ellei suostu seksuaaliseen kanssakäymiseen (Kuvio 6). Vastajista 308 ei ollut kokenut sukupuolista häirintää tai ahdistelua läheisen toimesta.

Kuvio 6. Seksuaalista väkivaltaa kokeneiden naisopiskelijoiden määrä

8.3 Lähisuhdeväkivallan yleisyys

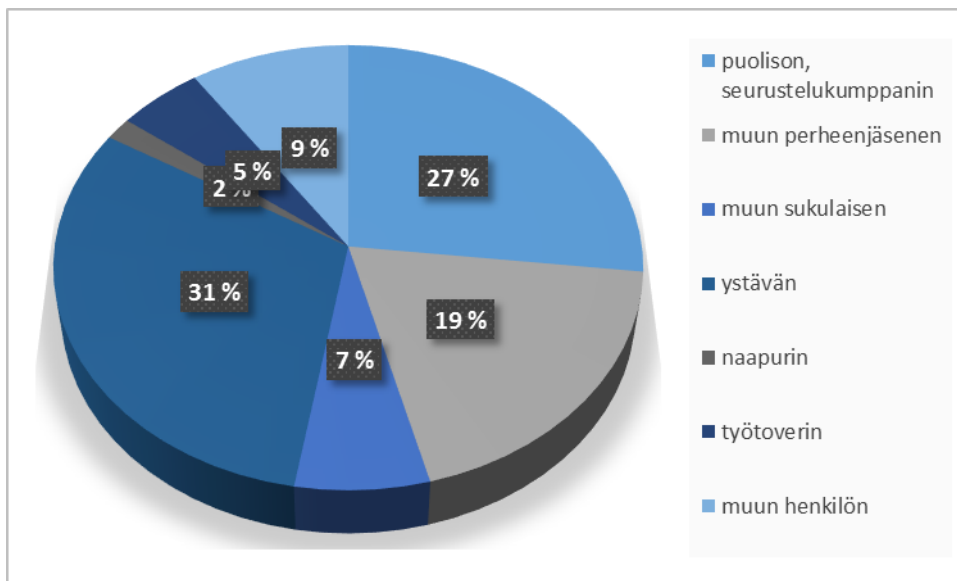
Kysymyksellä kolme oli tarkoitus selvittää, kuinka usein naisopiskelijat ovat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa. Vastajista 58 % (n=244) ei ole joutunut kertaakaan lähisuhdeväkivallan kohteeksi. 5 % (n=23) vastanneista oli kokenut lähisuhdeväkivaltaa vain kerran ja 13 % (n=53) kaksi tai kolme kertaa. Vastajista 11 % (n= 45) oli kokenut neljä-kymmenen kertaa lähisuhdeväkivaltaa ja 13 % (n=57) vielä useammin (Kuvio 7).

Kuvio 7. Lähisuhdeväkivallan yleisyys prosentteina

8.4 Lähisuhdeväkivallasta puhuminen

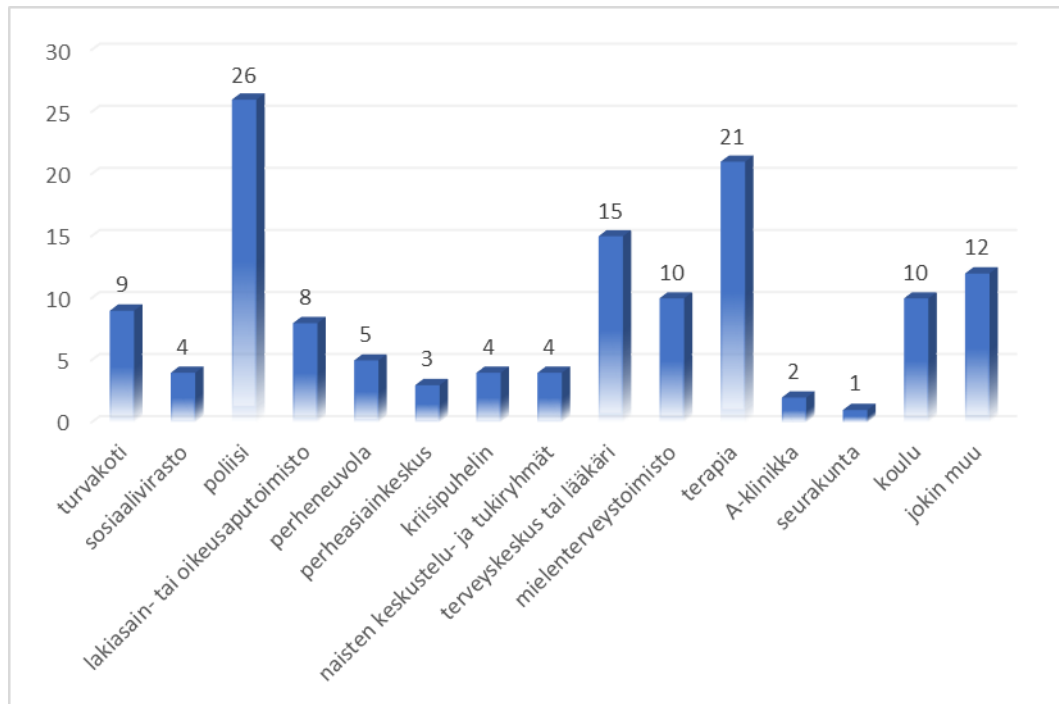
Kysymyksessä neljä oli tarkoitus selvittää kenen kanssa naisopiskelijat ovat keskustelleet kohtaamastaan lähisuhdeväkivallasta. Vaihtoehtoihin ei kuulunut ammattiosaajia. Useimmiten vastaajat olivat keskustelleet ystävän, puolison tai seurustelukumppanin ja muun perheenjäsenen kanssa. Suurin osa vastaajista 31 % (n=133) oli keskustellut tapahtumista ystävän kanssa. Puolison tai seurustelukumppanin kanssa vastaajista oli keskustellut 27 % (n=115). Vastaajista 19 % (n=82) oli keskustellut lähisuhdeväkivallasta muun perheenjäsenen kanssa (Kuvio 8). Osa vastaajista oli keskustellut muun sukulaisen, naapurin, työtoverin ja muun henkilön kanssa. Lisäksi vastaajat olivat keskustelleet koulukuraattorin ja opettajien kanssa sekä sosiaalisessa mediassa.

Kuvio 8. Läheisuhdeväkivallan kokemuksista puhuminen prosentteina

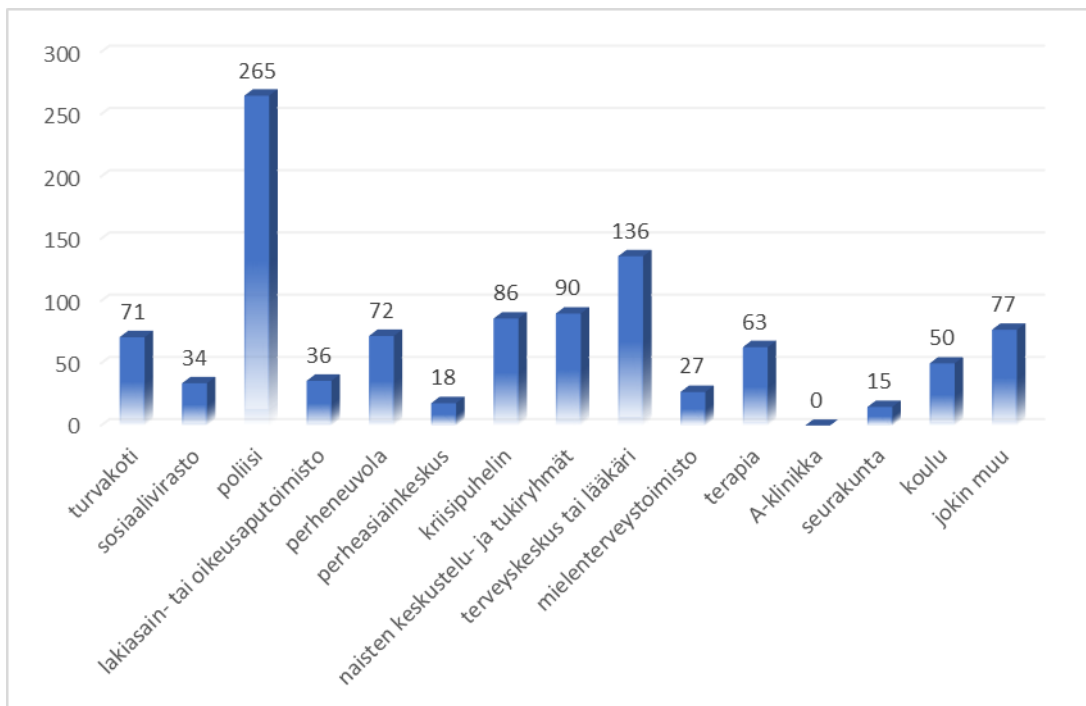
8.5 Avun hakeminen

Kysymyksen viisi tarkoitus oli selvittää, miltä tahoilta naisopiskelijat olivat hakeneet apua kokemaansa läheisuhdeväkivaltaan. Vastausvaihtoehdoista oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Useimmiten vastaajat olivat hakeneet apua poliisilta, terapiasta ja terveyskeskuksesta tai lääkäriltä. Vastaajista 26 oli hakenut apua poliisilta. Terapiasta apua oli hakenut 21 vastanneista ja 15 terveyskeskuksesta tai lääkäriltä. Apua oli haettu myös turvakodista, sosiaalivirastosta, lakiasiain- tai oikeusaputoimistosta, perheneuvolasta, perheasiainkeskuksesta, kriisipuhelimesta, naistenkeskustelu- ja tukiryhmästä, mielenterveystoimistosta, A-klinikalta, seurakunnalta ja kouluista. Lisäksi apua oli haettu koulun diakonilta, työnantajalta sekä Internetistä (Kuvio 9).

Kuvio 9. Tahot, joilta naisopiskelijat olivat hakeneet apua lähisuhdeväkivaltaan

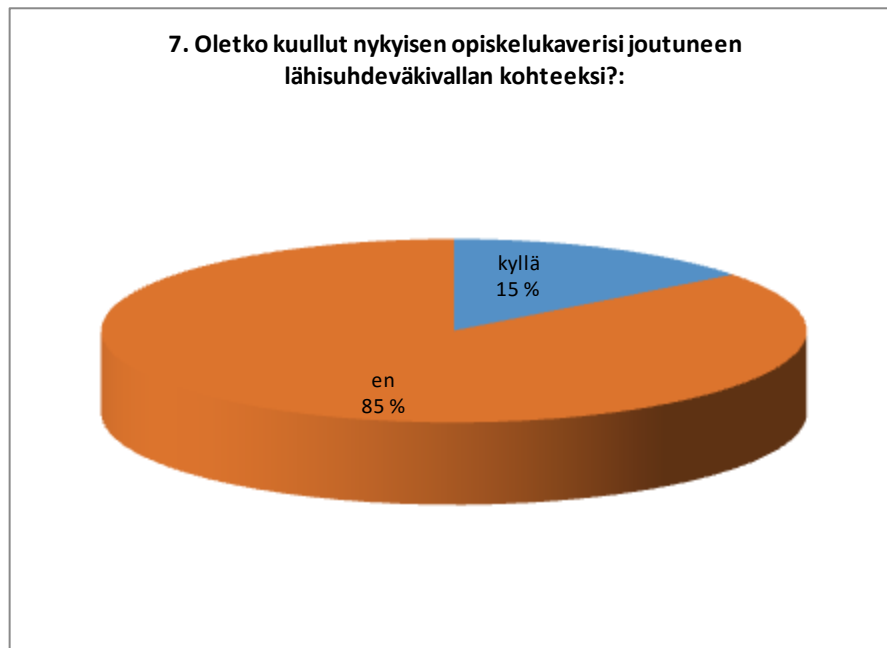
Kysymyksellä kuusi oli tarkoitus selvittää, mistä naisopiskelijat hakisivat apua, mikäli joutuisivat lähisuhdeväkivallan uhriksi. Vastausvaihtoehdoista oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Useimmiten apua haettaisiin poliisilta, terveyskeskuksesta tai lääkäriltä sekä naisten keskustelu- ja tukiryhmistä. Moni vastaajista eli 265 hakisi apua poliisilta. Terveyskeskuksesta tai lääkäriltä apua hakisi 136 ja naisten keskustelu- ja tukiryhmistä 90. Apua haettaisiin myös turvakodista, sosiaalivirastosta, lakiasain- tai oikeusaputoimistosta, perheneuvolasta, perheasiainkeskuksesta, kriisipuhelimesta, mielenterveystoimistosta, terapiasta, seurakunnasta, koulusta. Vastaajista kukaan ei hakisi apua A-klinikalta. Lisäksi apua haettaisiin rikosuhripäivystyksestä, perheeltä tai muilta sukulaisilta, ystäviltä ja Internetistä (Kuvio 10).

Kuvio 10. Tahot, joilta naisopiskelijat voisivat hakea apua lähisuhdeväkivaltaan

8.6 Opiskelukaverin kokema väkivalta

Kysymyksellä seitsemän selvitettiin, ovatko naisopiskelijat kuulleet nykyisen opiskelukaverin joutuneen lähisuhdeväkivallan kohteeksi. Vastanneista 85 % (n=359) ei ollut kuullut tällaisista tilanteista ja 15 % (n=61) oli kuullut (Kuvio 11).

Kuvio 11. Opiskelukaverin kokema väkivalta

9 TULOSTEN TARKASTELU

Opinnäytetyöllä oli neljä tutkimusongelmaa, joihin saatiin vastaukset sähköisen kyselylomakkeen avulla. Ensimmäisellä tutkimusongelmalla oli tarkoitus selvittää kuinka yleistä on Satakunnan ammattikorkeakoulun naisopiskelijoiden kokema lähisuhdeväkivalta. Ensimmäiseen tutkimusongelmaan saatiin vastaus ensimmäisen kysymyksen pohjalta. Tutkimuksesta ilmeni, että vajaa puolet vastaajista on kokenut lähisuhdeväkivaltaa ja lähes kaikki heistä olivat kokeneet sitä useammin kuin kerran. Nämä tulokset olivat yhteneväisiä Heiskanen, Kääriäinen, Piispa ja Sirén (2005) tutkimuksen kanssa, jossa väkivaltaa oli kokenut 43,5 %. Opiskelukaverin kokemasta lähisuhdeväkivallasta oli kuitenkin kuullut vain 15 % vastanneista.

Toisella tutkimusongelmalla oli tarkoitus selvittää millaista lähisuhdeväkivaltaa naisopiskelijat ovat kokeneet. Tutkimuksesta ilmeni, että väkivallanmuotona fyysinen väkivalta on yleisintä, josta esiin nousi erityisesti liikkumisen estäminen, töniminen ja joutuminen esineellä heittelyn kohteeksi. Toiseksi yleisimmäksi väkivallan muodoksi nousi psyykkinen väkivalta, josta selkeästi yleisimmät teot olivat halvek-

suminen, solvaaminen, mitätöiminen sekä tavaroiden rikkominen. Kyselystä selvisi, että monet olivat kokeneet uhkailua läheiseltään.

Seksuaalinen väkivalta oli myös yllättävän yleistä, hieman yli neljäsosa vastaajista oli kokenut sitä. Yleisimpiä seksuaalisen väkivallan tekoja olivat lähentely ja kosketelu. Lisäksi useat vastanneista olivat joutuneet asiattomien huomautuksien kohteeksi. Myös Heiskasen ym. tutkimuksesta selvisi, että 22 % oli kokenut seksuaalista häirintää ja yleisimmät seksuaalisen väkivallan muodot olivat häirintä ja ahdistelu. Tutkimustulokset ovat melko yhtenäiset, mutta Heiskasen ym. tutkimuksessa seksuaalista väkivaltaa oli koettu hieman vähemmän.

Kolmannella tutkimusongelmalla oli tarkoitus selvittää mistä naisopiskelijat ovat hakenneet apua kohdatessaan lähisuhdeväkivaltaa. Tutkimuksesta ilmeni, että naisopiskelijat hakivat useimmiten apua poliisilta, terapiasta ja terveyskeskuksesta tai lääkäriltä. Lisäksi suurin osa oli jutellut myös ystävän kanssa tapahtuneista. Myös Heiskasen ym. tutkimustulosten perusteella apua oli haettu tavallisimmin poliisilta ja terveyskeskuksesta.

Neljännellä tutkimusongelmalla oli tarkoitus selvittää mistä naisopiskelijat hakisivat apua, mikäli joutuisivat lähisuhdeväkivallan uhriksi. Yli puolet vastaajista hakisivat apua poliisilta. Monet hakisivat apua myös terveyskeskuksesta tai lääkäriltä.

10 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin hyvin. Koemme onnistuneemme aiheen valinnassa ja tutkimuskyselyssä, sillä siihen tuli vastauksia runsaasti. Opinnäytetyön aihe osoittautui vastausten määrän perusteella tärkeäksi ja merkittäväksi. Vastauksia käydessämme läpi, huomasimme, että moni Satakunnan ammattikorkeakoulun naisopiskelijoista on kokenut jonkinlaista lähisuhdeväkivaltaa. Osalla vastaajista oli ollut yllättävän rankkoja kokemuksia.

Vastauksia analysoidessamme huomasimme, että lähisuhdeväkivaltaa vain kerran kokeneita oli vähän. Tästä voidaan päätellä, että lähisuhdeväkivallan teot eivät yleensä jää vain yhteen kertaan. Usein lähisuhdeväkivallan tekijällä on taipumus toistaa tekojaan ja teot saattavat pahentua ajan myötä. Varsinkin parisuhteessa uhrin voi olla vaikea lähteä suhteesta, koska hän voi edelleen kokea rakkautta tekijää kohtaan. Uhri voi myös pelätä seurauksia, joita voi ilmetä, jos hän lähtee suhteesta.

Seksuaalista väkivaltaa otetaan nykyään enemmän puheeksi kuin ennen. Etenkin naisten keskuudessa seksuaalinen väkivalta on noussut pinnalle. Tutkimuksesta kävi ilmi, että seksuaalinen väkivalta oli fyysisen väkivallan lisäksi merkittävä väkivallan muoto. Vastauksista ilmeni, että yleisimpiä seksuaalisen väkivallan tekoja olivat ahdistelu tai häirintä. Yleensä seksuaaliseksi väkivallaksi ajatellaan vain seksuaaliseen kanssakäymiseen pakottaminen ja unohdetaan, että esimerkiksi epämiellyttäväksi koettu lähentely on jo seksuaalista väkivaltaa.

Tutkimuksesta selvisi, että monet lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuneet ovat keskustelleet kokemuksistaan ystävien tai muun läheisen kanssa. Moni ei kuitenkaan kerro kokemuksistaan opiskelukavereille. Tämä voisi johtua siitä, että opiskelukaverit ovat yleensä uusia tuttavuuksia, joten heille ei välttämättä haluta kertoa arkaluontoisia asioita. Lisäksi lähisuhdeväkivaltaa kokenut voi ehkä ajatella, että jos hän kertoisi opiskelukavereilleen kokemuksistaan, hänet leimataan jollain tavalla.

Opiskeluterveydenhuollossa on opiskelijoille lähin terveydenhuollon ammattilainen. Opiskeluterveydenhuollon palveluita on helppo käyttää ja ne kuuluvat jokaiselle opiskelijalle. Tästä huolimatta kyselystä kävi ilmi, että harva on hakenut apua lähisuhdeväkivaltaan koulusta. Myös harva hakisi apua koulusta kohdatessaan lähisuhdeväkivaltaa. Kouluterveydenhoitajaa ei ehkä välttämättä mielletä sellaiseksi, jolta haettaisiin apua arkaluontoisiin asioihin. Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskeluterveydenhuollossa ei ole omaa psykologiaa eikä lääkäriä. Vastausten perusteella moni voisi hakea apua lääkäriltä. Tämän vuoksi voisi olla hyvä, että koululla olisi myös oma lääkäri.

Lähisuhdeväkivalta on voinut tapahtua jo ennen opiskeluiden aloittamista. Jos tapahtumia ei ole käsitelty tarpeeksi tai jos tapahtumat ovat olleet opiskeluaikana, niin ne

voivat vaikuttaa opiskeluun ja sen tuloksiin. Se voi näkyä esimerkiksi poissaoloina. Tästä syystä koulun voisi olla hyvä tietää mahdollisista väkivaltakokemuksista, jotta opiskelija voidaan suunnitella tarpeen mukaan.

Vertailllessamme tutkimustuloksia Heiskasen ym. tutkimukseen, huomasimme, että tulokset olivat melko yhteneväisiä. Tutkimuksemme kohderyhmä oli pienempi ja tutkimuksien välillä oli useampi vuosi, joten tuloksista voisi päätellä, että väkivaltaa ei ole pystytty ehkäisemään riittävästi.

11 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa voidaan validiteettia ja reliabiliteettia tarkastelemalla arvioida tutkimuksen luotettavuutta. Validiteetilla eli pätevyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa on mitattu juuri sitä mitä oli tarkoitettu. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 189.) Kiteytettynä validius tarkoittaa systemaattisen virheen puuttumista. Mitattavat käsitteet ja muuttujat tulee määritellä tarkoin, jotta tulokset voivat olla valideja. Tutkimuslomakkeessa kysymysten tulee olla yksiselitteisiä ja lisäksi niiden tulee kattaa koko tutkimusongelma. Validin tutkimuksen toteuttamista edesauttavat perusjoukon tarkka määrittely, edustavan otoksen saaminen sekä korkea vastausprosentti. (Heikkilä 2014, 27; Vilka 2015, 193.)

Reliabiliteetti eli luotettavuus viittaa tulosten tarkkuuteen. Tutkimustulokset eivät saa olla sattumanvaraisia, vaan niiden tulee olla toistettavissa. Otskoon tulee olla tarpeeksi suuri, jotta tulokset ovat luotettavia. Otskoossa tulee huomioida mahdollinen poistuma eli kato, jolla tarkoitetaan vastaamatta jättäneiden määrää. (Heikkilä 2014, 28; Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226.)

Opinnäytetyössä käytettiin valmista kyselylomaketta, jota muokattiin omaan tutkimukseen sopivaksi. Kyselylomakkeessa kysymykset olivat tarkoin määriteltä, jotta vastaajat ymmärtäisivät, mitä kysymyksillä haetaan. Koska opinnäytetyössä käytettiin valmista kyselylomaketta, ei tarvinnut testata sen toimivuutta ja luotettavuutta

testihenkilöillä. Kyselylomake muokattiin niin, että se vastasi jokaista tutkimusongelmaa. Kyselylomake lähetettiin kaikille Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijoille, mutta vain naisopiskelijoiden oli tarkoitus vastata. Otskoosta tuli siis suuri, joten voidaan olettaa, että tutkimuksen tulokset ovat luotettavia.

Kaiken tieteellisen toiminnan tulee olla eettisesti hyväksyttävää. Helsingin julistus (1964) turvaa tutkimuksen eettisyyden ja se on kansainvälisesti hyväksyty ohjeistus. Ohjeistus sopii hyvin hoitotieteelliseen tutkimukseen. Tutkimukseen osallistumisen tärkeä lähtökohta on itsemääräämisoikeus. Osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja sen tulee perustua tietoiseen suostumukseen. Tutkittavan on siis tiedettävä tarkkaan tutkimuksen luonne sekä hänellä on oikeus kieltäytyä tai keskeyttää tutkimukseen osallistumisensa. Tiedot aineiston säilyttämisestä tulee olla tutkittavan tiedossa. Tutkittavien anonymiteetti tulee huomioida tutkimuksen toteutuksessa eikä tutkimustietoja saa luovuttaa ulkopuolisille. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 211-221.)

Opinnäytetyössä huomioitiin eettiset periaatteet. Erityisesti kiinnitettiin huomiota rehellisyyteen sekä huolellisuuteen. Kyselylomakkeet lähetettiin sähköpostitse, johon oli liitetty saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksesta. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista ja vastaaminen tapahtui anonymisti. Nämä asiat mainittiin saatekirjeessä. Tästä huolimatta tuli kyselyitä siitä, että tapahtuuko vastaaminen nimettömästi. Kyselylomake tehtiin sähköiselle E-lomakkeelle, joten vastaukset tallentuivat sähköisesti. Vastauksia pääsi tarkastelemaan vain salasanalla, joten vain tutkijat pystyivät niitä tarkastelemaan. Tutkimuksen tuloksia analysoitiin tarkasti ja anonymiteettiä kunnioitettiin.

Tutkimuksen aiheeseen liittyvää kirjallisuutta hyödynnettiin noudattaen hyvää lähdekritiikkiä. Tutkimuksessa pyrittiin käyttämään mahdollisimman uutta ja tutkittua tietoa aiheesta, mutta hyviä ja luotettavia tietoja löytyi myös vanhemmista lähteistä. Opinnäytetyössä käytetyt lähteet ovat merkattu tarkasti lähdeluetteloon ja -viitteisiin.

Tutkimustulokset ovat täysin kerättyyn tutkimusaineistoon pohjautuvia. Tutkimustulosten käsittelyssä noudatettiin puolueettomuutta eikä vastauksia muokattu miten-

kään. Tutkimuksen otos oli riittävän suuri ja vastauksia tuli paljon, joten opinnäytetyötä voidaan pitää luotettavuudeltaan hyvänä.

12 TUTKIMUKSEN HYÖDYNNETTÄVYYS JA JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata kuinka paljon Satakunnan ammattikorkeakoulussa opiskelevat naiset ovat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa ja millaista se on ollut. Tarkoituksena oli myös kuvata lähisuhdeväkivallan avunsaantikanavia. Kyselyyn vastasi 422 eli otoksesta tuli melko suuri. Tutkimustuloksista voi olla hyötyä Satakunnan ammattikorkeakoulun Opiskelijahyvinvoinnin kehittämisryhmälle sekä terveydenhoitajille.

Jatkotutkimuksena voisi tutkia miesten kokemia lähisuhdeväkivaltaa, koska siitä puhutaan nykyään entistä enemmän. Saimme myös ihmettelyä, miksi miehiä ei tutkittu. Kohderyhmää voisi jatkotutkimuksissa rajata vielä tarkemmin, esimerkiksi hoitotyön opiskelijoihin tai insinööriopiskelijoihin. Opiskeluaikana esiintyvä lähisuhdeväkivalta voisi olla myös yksi jatkotutkimuksen aiheista. Aihetta on myös mahdollista rajata vain parisuhteessa koettuun väkivaltaan.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki. 2014. L 14.11.2014/932.

Dahlberg, L., Krug, E., Lozano, R., Mercy, J. & Zwi, A. 2002. World Report on Violence and Health. Geneva: World Health Organization.

Danielsson, P. & Salmi, V. 2013. Suomalaisten kokema parisuhdeväkivalta 2012 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Viitattu 10.2.2016. <http://www.optula.om.fi>

Ensi- ja turvakotien liiton www-sivut. 2016. Viitattu 29.9.2016. <http://www.ensijaturvakotienliitto.fi>

Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2006. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta: auttamisen käytäntöjä. Hämeenlinna: Karisto Oy:n kirjapaino.

Eteläpohjanmaan sairaanhoitopiirin www-sivut. 2016. Viitattu 4.4.2016. <http://www.epshp.fi>

Hannus, R., Mehtola, S., Natunen, L. & Ojuri, A. 2011. Veitsen terällä: naiseus ja parisuhdeväkivalta. Hämeenlinna: Karisto Oy:n kirjapaino.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Heiskanen, M., Kääriäinen, J., Piispa, M. & Sirén R. 2006. Naisiin kohdistunut väkivalta. 2005. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Kaittila, A. & Nyqvist, L. 2014. Taloudellinen väkivalta parisuhteessa - kirjallisuuskatsaus. Janus 22, 273. Viitattu 20.9.2016. <http://www.ojs.tsv.fi>

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uud. p. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Koivukangas, J. 2007. Käytännön oikeusopas väkivaltarikoksen uhrille. Tuusula: Jv-Paino Oy.

Lehtonen, A. & Perttu, S. 1999. Naisiin kohdistuva väkivalta. Tampere: Tammer-Paino Oy.

- Lidman, S. 2015. Väkivaltakulttuurin perintö: sukupuoli, asenteet ja historia. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ.
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton www-sivut. 2016. Viitattu 28.9.2016. <http://www.mll.fi>
- Mielenterveyden keskusliiton www-sivut. 2016. Viitattu 20.9.2016. <http://www.mtkl.fi>
- Notko, M. 2011. Väkivalta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa. Väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Nyqvist, L. 2001. Väkivaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos. Turku: Painosalama Oy.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivut. 2016. Viitattu 13.8.2016. <http://www.minedu.fi/OPM/>
- Opiskelijahyvinvoinnin kehittämisryhmä. 2016. Kehittämisryhmän toimintasuunnitelma.
- Pekingin julistus. 1995. Viitattu 4.4.2016. <http://www.formin.finland.fi>
- Poliisin www-sivut. 2016. Viitattu 28.9.2016. <http://www.poliisi.fi>
- Rikosuhripäivystyksen www-sivut. 2016. Viitattu 28.9.2016. <http://www.riku.fi>
- Siukola, R. Miten puutun lähisuhdeväkivaltaan? Esimerkkinä päihde- ja mielenterveysyö. 2014. Tampere: Juvenes-Print - Suomen Yliopistopaino Oy.
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. 2010. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma. Helsinki: Yliopistopaino.
- Suomen Mielenterveysseuran www-sivut. 2016. Viitattu 28.9.2016. <http://www.mielenterveysseura.fi>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. 2016. Viitattu 29.9.2016. <http://www.thl.fi>
- Tilastokeskuksen www-sivut. 2016. Viitattu 11.4.2016. <http://www.stat.fi>
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Juva: Bookwell Oy.
- Väestöliiton www-sivut. 2016. Viitattu 4.4.2016. <http://www.vaestoliitto.fi>
- Väkivallan vähentämisen www-sivut. 2016. Viitattu 20.9.2016. <http://www.vakivallanvahentaminen.fi>
- Yliopistolaki. 2009. L 24.7.2009/558.

Saatekirje opiskelijoille

Hei

Opiskelemme Satakunnan ammattikorkeakoulussa terveydenhoitajiksi. Teemme opinnäytetyötä aiheesta korkeakouluopiskelijoiden kokema lähisuhdeväkivalta. Kohderyhmäksi olemme valinneet Satakunnan ammattikorkeakoulun naisopiskelijat. Työmme tilaajana toimii Satakunnan ammattikorkeakoulun Opiskelijahyvinvoinnin kehittämisryhmä. Tarkoituksenamme on selvittää kuinka moni naisopiskelija on kokenut lähisuhdeväkivaltaa ja millaista se on ollut. Lisäksi tarkoituksena on selvittää mistä vastaajat ovat hakeneet tai hakisivat apua lähisuhdeväkivaltaa kohdatessaan.

Pyytäisimme ystävällisesti osallistumaan tutkimukseemme vastaamalla kyselyyn alla olevasta linkistä. Kysely on tarkoitettu siis vain naisopiskelijoille. Vastaaminen on vapaaehtoista ja se tapahtuu nimettömästi. Vastauksesi on meille erittäin tärkeä.

Ystävällisin terveisin

Eveliina Salonen & Sanni Syrjälä

Kyselylomake

Kysymykset on mukailtu tutkimuksesta Naisiin kohdistunut väkivalta 2005 (Heiskanen, M., Kääriäinen, J., Piispa, M. & Sirén R.)

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitamme tässä kyselyssä mitä tahansa tapahtumaa, missä joku on käyttänyt, yrittänyt käyttää tai uhannut käyttää sinua kohtaan fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa. Läheisellä tarkoitamme tekijää, joka on entinen tai nykyinen kumppani, perheenjäsen tai muu läheinen ihminen.

1. Onko joku läheisesi käyttäytynyt sinua kohtaan väkivaltaisesti seuraavilla tavoilla? (vastauksia voi olla yksi tai useampi)

- a) uhannut puhelimesta, kirjeessä, sähköposti- tai tekstiviestissä vahingoittaa sinua fyysisesti
- b) uhannut kasvokkain vahingoittaa sinua fyysisesti
- c) läimäissyt
- d) estänyt liikkumasta, tarttunut kiinni, tyrkkinyt tai töninyt sinua
- e) heittänyt sinua jollakin kovalla esineellä
- f) käynyt fyysisesti kimppuusi, kuten lyönyt, potkinut tai käyttänyt jotain asetta
- g) kuristanut tai yrittänyt kuristaa
- h) hakannut päätäsi johonkin
- i) käyttäytynyt sellaisella tavalla, jonka olet kokenut seksuaalisesti uhkaavaksi
- j) painostanut, pakottanut tai yrittänyt pakottaa seksuaaliseen kanssakäymiseen
- k) ollut tai yrittänyt olla kanssasi seksuaalisessa kanssakäymisessä, kun et pystynyt kieltäytymään, esimerkiksi kun nukuit tai olit sammunut, tajuton tai sekavassa tilassa
- l) halveksunut, solvannut, mitätöinyt tai rikkonut tavaroitasi
- m) säädellyt rahavaroja tai vaatinut selvitystä raha-asioista

n) syyllistännyt uskon tai uskonnon kautta tai väheksynyt uskoasi

o) käyttäytynyt väkivaltaisesti jollain muulla tavalla

p) läheiseni ei ole käyttäytynyt minua kohtaan väkivaltaisesti

Jos vastasit kohtaan jollain muulla tavalla, niin minkälaista se on ollut?

Sukupuolisella häirinnällä ja ahdistelulla tarkoitamme tässä sellaista seksuaalista käyttäytymistä, joka on ei-toivottua, yksipuolista ja saattaa sisältää painostusta.

2. Seuraavassa luettelemme eräitä sukupuolisen häirinnän ja ahdistelun muotoja. Onko joku läheisesi: (vastauksia voi olla yksi tai useampi)

a) soittanut sinulle säädyttömiä puhelinsoittoja

b) paljastanut itsensä epäsiiveellisesti sinulle

c) esittänyt asiattomia vartaloosi tai seksuaalisuuteesi kohdistuneita huomautuksia

d) ehdottanut seksiä epäasiallisessa yhteydessä

e) lähennellyt, koskettanut tai yrittänyt suudella sinua tahtomattasi

f) antanut ymmärtää, että työllesi tai opinnoillesi on haitaksi, ellet suostu seksuaaliseen kanssakäymiseen hänen kanssaan

g) en ole kokenut sukupuolista häirintää tai ahdistelua läheiseni toimesta

3. Kuinka monta kertaa olet joutunut väkivallantekojen kohteeksi?

- a) kerran
- b) kaksi tai kolme kertaa
- c) neljä - kymmenen kertaa
- d) useammin
- e) en kertaakaan

4. Oletko puhunut kohtaamisista lähisuhdeväkivallanteoista seuraavien henkilöiden kanssa? (vastauksia voi olla yksi tai useampi)

- a) puolison, seurustelukumppanin
- b) muun perheenjäsenen
- c) muun sukulaisen
- d) ystävän
- e) naapurin
- f) työtoverin
- g) muun henkilön
- h) en ole puhunut asioista kenenkään kanssa

Jos vastasit kohtaan muun henkilön, niin kenen kanssa?

**5. Oletko hakenut lähisuhdeväkivallan takia apua seuraavilta tahoilta? (vasta-
uksia voi olla yksi tai useampi)**

- a) turvakoti
- b) sosiaalivirasto
- c) poliisi
- d) lakiasiain- tai oikeusaputoimisto
- e) perheneuvola
- f) perheasiainkeskus
- g) kriisipuhelin
- h) naisten keskustelu- ja tukiryhmät
- i) terveyskeskus tai lääkäri
- j) mielenterveystoimisto
- k) terapia
- l) A-klinikka
- m) seurakunta
- n) koulu
- o) jokin muu
- p) en ole hakenut apua

Jos vastasit kohtaan jokin muu, niin miltä muulta taholta olet hakenut apua?

6. Mistä hakisit apua, mikäli joutuisit lähisuhdeväkivallan uhriksi? (vastauksia voi olla yksi tai useampi)

- a) turvakoti
- b) sosiaalivirasto
- c) poliisi
- d) lakiasiain- tai oikeusaputoimisto
- e) perheneuvola
- f) perheasiainkeskus
- g) kriisipuhelin
- h) naisten keskustelu- ja tukiryhmät
- i) terveyskeskus tai lääkäri
- j) mielenterveystoimisto
- k) terapia
- l) A-klinikka
- m) seurakunta
- n) koulu
- o) jokin muu

Jos vastasit kohtaan jokin muu, niin mistä muualta hakisit apua?

7. Oletko kuullut nykyisen opiskelukaverisi joutuneen väkivallan kohteeksi?

a) kyllä

b) en

Kiitos vastaamisestasi!